

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MELHIORA VATELĒ [MELCHIOR WATHELET]
SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 28. februārī¹

Lieta C-618/16

Rafal Prefeta
pret
Secretary of State for Work and Pensions

(*Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber)*) (Administratīvā virstiesā (Administratīvo apelāciju palāta), Apvienotā Karaliste) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Personu brīva pārvietošanās – LESD 45. pants – 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļa – Apvienotās Karalistes iespēja atkāpties no Regulas (ES) Nr. 492/2011 7. panta 2. punkta un Direktīvas 2004/38/EK 7. panta 3. punkta – Atkāpes attiecībā uz Polijas valstspiederīgo, kurš uzņemošajā dalībvalstī nav nostrādājis reģistrētu darbu 12 mēnešus

I. Ievads

1. Izskatāmais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko *Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber)* (Administratīvā virstiesā (Administratīvo apelāciju palāta), Apvienotā Karaliste) iesniegusi Tiesas kancelejā 2016. gada 29. novembrī, ir par to, kā interpretēt, pirmkārt, Akta par Čehijas Republikas, Igaunijas Republikas, Kipras Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas, Ungārijas Republikas, Maltas Republikas, Polijas Republikas, Slovēnijas Republikas un Slovākijas Republikas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā² (turpmāk tekstā – “2003. gada Pievienošanās akts”), XII pielikumu, otrkārt, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 492/2011 (2011. gada 5. aprīlis) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā³ 7. panta 2. punktu un, treškārt, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK⁴, 7. panta 3. punktu.

2. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts tiesvedībā starp *Rafal Prefeta*, Polijas valstspiederīgo, un *Secretary of State for Work and Pensions* (darba un pensiju lietu valsts sekretārs, Apvienotā Karaliste) (turpmāk tekstā – “SSWP”) saistībā ar šā pēdējā atteikumu piešķirt *R. Prefeta* nodarbinātības un atbalsta pabalstu ienākumu papildināšanai (*income-related Employment and Support Allowance*) (turpmāk tekstā – “pabalsts”).

1 Oriģinālvaloda – franču.

2 OV 2003, L 236, 33. lpp.

3 OV 2011, L 141, 1. lpp.

4 OV 2004, L 158, 77. lpp.

3. *SSWP* lēmums nepiešķirt *R. Prefeta* pabalstu ir ticis pamatots ar to, ka viņam nav bijis darba ņēmēja statuss un tādējādi arī ar to saistītās uzturēšanās tiesības, kas ir viens no nosacījumiem, lai pretendētu uz pabalsta saņemšanu.

4. Proti, pamatojoties uz 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļā ietvertajām atkāpes paredzošajām normām valsts īstenotie pasākumi neļāva Polijas valstspiederīgajiem, kuri nebija nepārtraukti nostrādājuši 12 mēnešus kā saskaņā ar valsts tiesību normām reģistrēti darba ņēmēji, atsaukties uz valsts tiesību normām, ar kurām transponēts Direktīvas 2004/38/EK 7. panta 3. punkts, lai saglabātu savu kā “darba ņēmēju” statusu un no šā statusa izrietošās uzturēšanās tiesības.

5. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par nosacījumiem, kādos 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas noteikumi, kas paredz atkāpes no LESD 45. panta un 56. panta pirmās daļas pārejas laikposmā, atļauj pašreizējām dalībvalstīm⁵ liegt Polijas valstspiederīgajiem baudīt Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktā un Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktā paredzēto un līdz ar to atļauj ierobežot Polijas valstspiederīgo tiesības uz pabalstu.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. 2003. gada Pievienošanās akts

6. 2003. gada Pievienošanās aktā ir ietverti nosacījumi par Čehijas Republikas, Igaunijas Republikas, Kipras Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas, Ungārijas, Maltas Republikas, Polijas Republikas, Slovēnijas Republikas, Slovākijas Republikas pievienošanos un ir paredzēti pielāgojumi Līgumos.

7. Saskaņā ar šā akta pirmās daļas 1. panta otro un piekto ievilkumu:

“[..]

– termins “pašreizējās dalībvalstis” nozīmē Beļģijas Karalisti, Dānijas Karalisti, Vācijas Federatīvo Republiku, Grieķijas Republiku, Spānijas Karalisti, Francijas Republiku, Īriju, Itālijas Republiku, Luksemburgas Lielhercogisti, Nīderlandes Karalisti, Austrijas Republiku, Portugāles Republiku, Somijas Republiku, Zviedrijas Karalisti un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti,

[..]

– termins “jaunās dalībvalstis” nozīmē Čehijas Republiku, Igaunijas Republiku, Kipras Republiku, Latvijas Republiku, Lietuvas Republiku, Ungārijas Republiku, Maltas Republiku, Polijas Republiku, Slovēnijas Republiku un Slovākijas Republiku,

[..].”

8. 2003. gada Pievienošanās akta ceturtajā daļā ir ietverti “jaunajām dalībvalstīm” piemērojamie pagaidu noteikumi. Šā akta 24. pantā, kas atrodas šīs daļas I sadaļā, ir noteikts:

“Šā Akta V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII un XIV pielikumā uzskaitītos pasākumus jaunajās dalībvalstīs piemēro atbilstīgi minētajos pielikumos paredzētajiem nosacījumiem.”

5 Skat. šo secinājumu 7. punktu.

9. Pievienošanās akta XII pielikuma nosaukums ir “Pievienošanās akta 24. pantā minētais saraksts: Polija”. Šā pielikuma, kas attiecas uz personu brīvu pārvietošanos, 2. nodaļas 1., 2., 5. un 9. punkts ir formulēti šādi:

“1. Attiecībā uz darba ņēmēju pārvietošanās brīvību un pakalpojumu sniegšanas brīvību, kas saistīta ar darba ņēmēju pagaidu pārvietošanos, kā tā definēta Direktīvas 96/71/EK 1. pantā, [LESD 45. pantu] un [56. panta] pirmo daļu Polijas attiecībās ar Beļģiju, Čehijas Republiku, Dāniju, Vāciju, Igauniju, Grieķiju, Spāniju, Franciju, Īriju, Itāliju, Latviju, Lietuvu, Luksemburgu, Ungāriju, Nīderlandi, Austriju, Portugāli, Slovēniju, Slovākiju, Somiju, Zviedriju un Apvienoto Karalisti pilnībā piemēro, ievērojot 2. līdz 14. punktā paredzētos pārejas noteikumus.

2. Atkāpjoties no [Padomes] Regulas (EEK) Nr. 1612/68 [(1968. gada 15. oktobris) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV 1968, L 257, 2. lpp.)] 1. līdz 6. panta, pašreizējās dalībvalstis divus gadus pēc pievienošanās dienas piemēros attiecīgo valstu pasākumus vai pasākumus, kas izriet no divpusējiem nolīgumiem, kuri reglamentē Polijas pilsoņu pieeju šo valstu darba tirgiem. Pašreizējās dalībvalstis var turpināt šo pasākumu īstenošanu piecus gadus pēc pievienošanās dienas.

Polijas pilsoņi, kas pievienošanās dienā likumīgi strādā kādā no pašreizējām dalībvalstīm un kam uz nepārtrauktu 12 mēnešu vai ilgāku laikposmu ir likumīga pieeja attiecīgās dalībvalsts darba tirgum, saglabās pieeju attiecīgās dalībvalsts darba tirgum, bet ne citu tādu dalībvalstu darba tirgiem, kuras īsteno savus iekšējos pasākumus.

Polijas pilsoņiem, kam pēc pievienošanās uz nepārtrauktu 12 mēnešu vai ilgāku laikposmu ir pieeja kādas pašreizējās dalībvalsts darba tirgum, ir tādas pašas tiesības. Iepriekš šā punkta otrajā un trešajā daļā minētie Polijas pilsoņi zaudē minētajās daļās paredzētās tiesības, ja viņi brīvprātīgi atstāj attiecīgās dalībvalsts darba tirgu.

Polijas pilsoņiem, kas kādā no pašreizējām dalībvalstīm likumīgi strādā pievienošanās dienā vai laikposmā, kad tiek īstenoti attiecīgās valsts pasākumi, un kam pieeja attiecīgās dalībvalsts darba tirgum ir uz laikposmu, kas sāks par 12 mēnešiem, nav minēto tiesību.

[..]

5. Dalībvalstis, kuras turpina īstenot attiecīgos valsts pasākumus vai pasākumus, kas izriet no divpusējiem nolīgumiem, 2. punktā minētā piecu gadu laikposma beigās var – ja pastāv nopietni darba tirgus traucējumi vai to rašanās iespēja un iepriekš paziņojot Komisijai – septiņus gadus pēc pievienošanās dienas turpināt īstenot minētos pasākumus. Ja šāds paziņojums netiek sniegts, piemēro Regulas (EEK) Nr. 1612/68 1. līdz 6. pantu.

[..]

9. Ja dažus [Padomes] Direktīvas 68/360/EEK [(1968. gada 15. oktobris) par ierobežojumu atcelšanu attiecībā uz dalībvalstu darba ņēmēju un viņu ģimeņu pārvietošanos un dzīvesvietu Kopienā (OV 1968, L 257, 13. lpp.)] noteikumus nav iespējams nošķirt no Regulas (EEK) Nr. 1612/68 noteikumiem, kurus nepiemēro atbilstīgi 2. līdz 5., 7. un 8. punktam, tad Polija un pašreizējās dalībvalstis drīkst atkāpties no minētajiem noteikumiem, ciktāl tas vajadzīgs, lai piemērotu 2. līdz 5., 7. un 8. punktu.”

2. Regula Nr. 492/2011

10. Ar Regulu Nr. 492/2011 no 2011. gada 16. jūnija ir atcelta un aizstāta Regula Nr. 1612/68.

11. Regulas Nr. 492/2011 I nodaļas nosaukums ir “Nodarbinātība, vienlīdzīga attieksme un darba ņēmēju ģimenes”.

12. Šīs nodaļas 1. iedaļas “Tiesības uz darbu” 1.–6. pants būtībā aizliedz tādus dalībvalsts normatīvos un administratīvos aktus, kā arī administratīvo praksi, kas ierobežo citu dalībvalstu valstspiederīgo tiesības pieteikties darbā vai piedāvāt darbu, tiesības pieņemt un strādāt algotu darbu vai arī izvirza viņiem nosacījumus, ko neattiecinā uz saviem valstspiederīgajiem.

13. Minētās nodaļas 2. iedaļas “Nodarbinātība un vienlīdzīga attieksme” 7. pantā ir noteikts:

“1. Darba ņēmējam, kas ir dalībvalsts valstspiederīgais, citā dalībvalstī valstspiederības dēļ nedrīkst piemērot citādus darba un nodarbinātības nosacījumus kā minētās valsts darba ņēmējiem, īpaši attiecībā uz atalgojumu, atlaišanu un bezdarba gadījumā – atjaunošanu darbā vai atkārtotu pieņemšanu darbā.

2. Šādam darba ņēmējam ir tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības kā attiecīgās valsts darba ņēmējiem.

[..]”

3. Direktīva 2004/38

14. Ar Direktīvu 2004/38 no 2006. gada 30. aprīļa ir atcelta un aizstāta Direktīva 68/360.

15. Direktīvas 2004/38 7. panta “Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus” 1. punkta a) apakšpunktā un 3. punkta a)–c) apakšpunktos ir noteikts:

“1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

a) viņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas uzņēmējā dalībvalstī; vai arī

[..]

3. Šā panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē Savienības pilsonis, kas vairs nav darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona, saglabā darba ņēmēja vai pašnodarbinātas personas statusu šādos apstākļos:

a) viņš/viņa uz laiku ir darbnespējīgs(-a) slimības vai nelaimes gadījuma dēļ;

b) viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks, bet iepriekš ir bijis(-usi) nodarbināts(-a) ilgāk nekā vienu gadu, turklāt ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs;

c) viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks pēc tam, kad ir beidzies viņa/viņas darba līgums uz noteiktu laiku, kas ir bijis mazāk nekā gads, vai ja viņš/viņa ir kļuvis[(-usi)] par piespiedu bezdarbnieku pirmo divpadsmit mēnešu laikā un ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs. Šādā gadījumā darba ņēmēja statuss saglabājas ne mazāk kā sešus mēnešus;

[..].”

16. Direktīvas 2004/38 24. panta “Vienlīdzīga attieksme” 1. punktā ir paredzēts:

“1. Ievērojot īpašus noteikumus, kas skaidri paredzēti Līgumā un sekundārajos tiesību aktos, pret visiem Savienības pilsoņiem, kas, pamatojoties uz šo direktīvu, uzturas uzņēmējā dalībvalstī, ir attieksme, kas līdzvērtīga tai, kāda ir pret minētās dalībvalsts valstspiederīgajiem atbilstīgi Līguma darbības jomai. [..]”

B. Apvienotās Karalistes tiesības

17. Ar *Accession (Immigration and Worker Registration) Regulations 2004/1219* (Pievienošanās noteikumi 2004/1219 (imigrācija un darba ņēmēju reģistrācija) (turpmāk tekstā – “2004. gada noteikumi”) Apvienotā Karaliste atlika Savienības tiesību aktu piemērošanu darba ņēmēju brīvas pārvietošanās jomā attiecībā uz astoņu no desmit to dalībvalstu valstspiederīgajiem, kuras pievienojās Eiropas Savienībai 2004. gada 1. maijā⁶. Šīs atkāpes tika veiktas, pamatojoties uz 2003. gada Pievienošanās akta 24. pantu, un bija spēkā līdz 2011. gada 30. aprīlim⁷.

18. Pamatlietas faktu rašanās laikā 2004. gada noteikumi bija tikuši grozīti, tostarp ar *Immigration (European Economic Area) Regulations 2006/1003* (Imigrācijas noteikumi 2006/1003 (Eiropas Ekonomikas zona)) (turpmāk tekstā – “2006. gada noteikumi”).

19. 2004. gada noteikumos to pamatlietas faktu rašanās laikā spēkā esošajā redakcijā bija paredzēta reģistrācijas sistēma (*Accession State Worker Registration Scheme* (Pievienojušos dalībvalstu darba ņēmēju reģistrācijas sistēma)), kas bija piemērojama astoņu minēto pievienojušos dalībvalstu darba ņēmējiem, kuri bijuši nodarbināti Apvienotajā Karalistē laikposmā no 2004. gada 1. maija līdz 2011. gada 30. aprīlim.

20. 2004. gada noteikumu 2. pantā “Reģistrācijai pakļautie pievienojušās dalībvalsts darba ņēmēji” bija noteikts:

“(1) Ievērojot turpmākajos šā panta punktos norādīto, “reģistrācijai pakļauts pievienojušās dalībvalsts darba ņēmējs” ir attiecīgās pievienojušās dalībvalsts valstspiederīgais, kurš pievienošanās posmā strādā Apvienotajā Karalistē.

[..]

(4) Attiecīgās pievienojušās dalībvalsts valstspiederīgais, kurš Apvienotajā Karalistē likumīgi nepārtraukti strādā 12 mēnešu laikposmā, kas daļēji vai pilnībā iekrīt pēc 2004. gada 30. aprīļa, pārstāj būt reģistrācijai pakļauts pievienojušās dalībvalsts darba ņēmējs šā 12 mēnešu laikposma beigās.

[..]

⁶ Proti, Čehijas Republika, Igaunijas Republika, Latvijas Republika, Lietuvas Republika, Ungārija, Polijas Republika, Slovēnijas Republika, kā arī Slovākijas Republika.

⁷ Sākotnēji šie ierobežojumi bija paredzēti uz laikposmu no 2004. gada 1. maija līdz 2009. gada 30. aprīlim. Tomēr no Tiesas lietas materiāliem izriet, ka 2009. gada 8. aprīļa vēstulē Apvienotā Karaliste darīja zināmu Komisijai savu nodomu uz vēl diviem gadiem (tas ir, līdz 2011. gada 30. aprīlim) pagarināt tās atkāpes paredzošo valsts pasākumu piemērošanu saskaņā ar 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 5. punktā paredzēto noteikumu. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa vērs uzmanību uz to, ka saistībā ar šo pagarināšanu ir iesniegta prasība Lielbritānijas tiesās. Rakstveida apsvērumos Apvienotās Karalistes valdība norāda, ka jautājumu par šīs pagarināšanas likumību pašlaik izskata *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa) lietā *Gubeladze pret Secretary of State for Work and Pensions*. Tiesas sēdē Apvienotās Karalistes valdība apliecināja, ka 2017. gada 7. novembrī *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa) šajā lietā ir pieņēmusi spriedumu, secinot, ka Apvienotās Karalistes veiktā darba ņēmēju reģistrācijas regulējuma paplašināšana ir bijusi nesamērīga un šā iemesla dēļ – nesaderīga ar Savienības tiesībām. Tomēr šis spriedums vēl nav kļuvis galīgs, jo tiesas sēdē Apvienotās Karalistes valdība norādīja, ka tā ir ierosinājusi apelācijas tiesvedību *Supreme Court of the United Kingdom* (Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa).

(8) Tiek uzskatīts, ka 3. un 4. punkta izpratnē persona ir strādājusi Apvienotajā Karalistē nepārtraukti 12 mēnešus, ja tā likumīgi strādājusi Apvienotajā Karalistē šā laikposma sākumā un beigās un ja jebkuri starpposmi, kuros tā nav bijusi likumīgi nodarbināta Apvienotajā Karalistē, kopumā nepārsniedz 30 dienas.

[..]”

21. 2004. gada noteikumu 4. panta 2. punktā bija paredzēts:

“Attiecīgās pievienojušās dalībvalsts valstspiederīgajam, kuram ir bijis pievienojušās dalībvalsts darba ņēmēja statuss un kuram ir bijis pienākums reģistrēties, uzsākot strādāt Apvienotajā Karalistē, nav tiesību uzturēties Apvienotajā Karalistē darba meklētāja statusā, lai tajā meklētu darbu.”

22. Turklāt 2004. gada noteikumu to pamatlietā piemērojamās redakcijas 5. panta 3. un 4. punktā bija noteikts:

“(3) ievērojot 4. punktā noteikto, 2006. gada noteikumu 6. panta 2. punkts nav piemērojams reģistrācijas pienākumam pakļautam pievienojušās dalībvalsts darba ņēmējam, kurš pārtraucis strādāt.

(4) ja reģistrācijas pienākumam pakļauts darba ņēmējs no pievienojušās dalībvalsts [2006. gada noteikumu] 6. panta 2. punktā minētajos apstākļos vairs nestrādā pie oficiāla darba devēja vienu mēnesi, skaitot no darba uzsākšanas datuma, šis pants ir piemērojams minētajam darba ņēmējam pārējā šā viena mēneša termiņa laikā.”

23. Ar 2006. gada noteikumiem Lielbritānijas tiesībās tika transponēta Direktīva 2004/38.

24. Pamatlietā piemērojamās 2006. gada noteikumu redakcijas 6. panta 1. punkts, kas regulē gadījumus, kad Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) dalībvalsts valstspiederīgais ir tiesīgs baudīt pagarinātas uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē, bija formulēts šādi:

“1) šo noteikumu izpratnē apzīmējums “persona, kas ir tiesīga uzturēties Apvienotajā Karalistē”, ir ikviena persona, kura ir EEZ valstspiederīgā un uzturas Apvienotajā Karalistē kā:

[..];

b) darba ņēmējs;

[..]”

25. 2006. gada noteikumu 6. panta 2. punktā bija precizēti nosacījumi, kādiem jāatbilst personai, kura ir pārtraukusi strādāt, lai saglabātu darba ņēmēja statusu šā paša panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, un bija noteikts:

“(2) Saskaņā ar 7.A panta 4. punktu personu, kura vairs nestrādā, turpina uzskatīt par darba ņēmēju 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ja:

a) tai uz laiku iestājas darbnespēja slimības vai nelaimes gadījuma dēļ;

b) tā ir pienācīgā kārtā reģistrēta kā piespiedu bezdarbnieks pēc nodarbinātības Apvienotajā Karalistē, ar nosacījumu, ka tā ir reģistrējusies kompetentajā nodarbinātības iestādē kā darba meklētājs un ja tā:

i) pirms kļūšanas par bezdarbnieku ir bijusi nodarbināta vismaz vienu gadu;

- ii) nav bezdarbnieks ilgāk kā sešus mēnešus vai
- iii) var pierādīt, ka tā meklē darbu Apvienotajā Karalistē un ka tai ir patiesa iespēja tikt pieņemtai darbā;

[..].”

26. 2006. gada noteikumu 7.A panta 4. punktā bija paredzēts:

“6. panta 2. punkts ir piemērojams pievienojušās dalībvalsts darba ņēmējam, ja:

- a) viņš ir persona, uz kuru 2011. gada 30. aprīlī bija attiecināms [2004. gada noteikumu] 5. panta 4. punkts, vai
- b) pēc 2011. gada 1. maija viņš attiecīgā gadījumā ir ieguvis darbnespēju, kļuvis par bezdarbnieku vai pārtraucis strādāt.”

III. Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

27. *R. Prefeta* ir Polijas valstspiederīgais. Viņš ieradās Apvienotajā Karalistē 2008. gadā un tur nepārtraukti strādāja laikposmā no 2009. gada 7. jūlija līdz 2011. gada 11. martam, datumam, kad viņš pārtrauca strādāt ar viņa darbu nesaistītas traumas dēļ.

28. 2011. gada 5. janvārī *R. Prefeta* atbilstoši valsts tiesību aktiem ieguva darba ņēmēja reģistrācijas apliecību. No minētā izriet, ka reģistrētu darbu viņš ir veicis nepārtraukti divus mēnešus un sešas dienas, proti, laikposmā no 2011. gada 5. janvāra līdz 2011. gada 11. martam.

29. Pārtraucot darbu, *R. Prefeta* nonāca pienācīgā kārtā konstatētā piespiedu bezdarba situācijā, jo viņš bija reģistrēts kā darba meklētājs (*jobseeker*) kompetentajā nodarbinātības dienestā un no 2011. gada 20. marta viņam tika maksāts darba meklētāja pabalsts (*jobseeker's allowance*).

30. 2011. gada 20. oktobrī *R. Prefeta* iesniedza pieteikumu pabalsta saņemšanai. Saskaņā ar iesniedzējtiesas norādīto pabalsts ir paredzēts to personu kategorijām, kuru iespējas strādāt ierobežo to fiziskais vai garīgais stāvoklis. Tā norāda, ka saskaņā ar Savienības tiesībām vai Apvienotās Karalistes tiesībām pabalstu nevar piešķirt darba meklētājiem. Tā piebilst, ka saskaņā ar Lielbritānijas tiesībām pabalsts var tikt piešķirts darba ņēmējiem 2006. gada noteikumu 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta un 6. panta 2. punkta izpratnē.

31. *SSWP* noraidīja *R. Prefeta* pieteikumu, tāpēc ka Apvienotās Karalistes tiesībās *R. Prefeta* nebija atzīstams par darba ņēmēju, jo viņš bija Polijas valstspiederīgais un nebija nepārtraukti strādājis reģistrētu darbu 12 mēnešus.

32. *R. Prefeta* vērsās ar pieteikumu *First-tier Tribunal (Social Entitlement Chamber)* (Administratīvā pirmās instances tiesa (Sociālo pakalpojumu palāta), Apvienotā Karaliste), kura *SSWP* lēmumu atstāja spēkā. Tāpēc par *First-tier Tribunal (Social Entitlement Chamber)* (Administratīvā pirmās instances tiesa (Sociālo pakalpojumu palāta)) nolēmumu *R. Prefeta* iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

33. Iesniedzējtiesā *R. Prefeta* būtībā ir norādījis uz to, ka 2004. gada noteikumu 5. panta 3. punkts ir neatbilstošs Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktam, kā arī Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktam.

34. Proti, 2004. gada noteikumu 5. panta 3. punkts esot liedzis tiem konkrēto pievienojušos dalībvalstu valstspiederīgajiem, kuri nepārtraukti nav strādājuši Apvienotajā Karalistē ar reģistrācijas sertifikātu 12 mēnešus, saglabāt darba ņēmēja statusu Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta izpratnē un baudīt Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktā paredzēto vienlīdzīgo attieksmi. Taču šādu ierobežojumu nevar attaisnot ar 2003. gada Pievienošanās aktu, jo tas neatļauj atkāpes no šīm tiesību normām.

35. *SSWP* ieskatā, 2004. gada noteikumi ir saderīgi ar 2003. gada Pievienošanās aktu, kura XII pielikuma 2. nodaļas 2. punktā ir paredzēts, ka “Polijas pilsoņiem, kas [...] likumīgi strādā [...] laikposmā, kad tiek īstenoti attiecīgās valsts pasākumi, un kam pieeja attiecīgās dalībvalsts darba tirgum ir uz laikposmu, kas sākas par 12 mēnešiem, nav minēto tiesību”. *SSWP* ieskatā, “minētās tiesības” ietver Līgumos paredzētās tiesības, kuras bauda “darba ņēmēji” saskaņā ar Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktu, kā arī Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktu.

36. Iesniedzējtiesa uzskata, ka 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma interpretācija ir sarežģīts un nebijis Savienības tiesību jautājums. Šajos apstākļos pamatlietas atrisināšanai tā ir uzskatījusi par vajadzīgu apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai ar [2003. gada Pievienošanās akta] XII pielikumu dalībvalstīm ir atļauts neattiecināt Regulas [Nr. 492/2011] 7. panta 2. punkta un Direktīvas [2004/38] 7. panta 3. punkta pabalstus uz Polijas valstspiederīgajiem, ja darba ņēmējs, kaut arī viņš ar novēlošanos ir izpildījis valsts tiesībās paredzēto pienākumu reģistrēt savu nodarbinātību, vēl nebija nepārtraukti nostrādājis reģistrētu divpadsmit mēnešu termiņu?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzīga, vai Polijas valstspiederīgais darba ņēmējs pirmā jautājuma apstākļos var atsaukties uz Direktīvas [2004/38] 7. panta 3. punktu, kas attiecas uz darba ņēmēja statusa saglabāšanu?”

IV. Vērtējums

37. Pirmajā prejudiciālajā jautājumā iesniedzējtiesa būtībā interesējas par to, vai 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļa par personu brīvu pārvietošanos atļauj pašreizējām dalībvalstīm liegt Polijas valstspiederīgajiem baudīt divās tiesību normās, proti, Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktā⁸ un Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktā⁹, paredzēto gadījumā, kad darba ņēmējs, lai gan ir novēloti izpildījis valsts tiesībās paredzēto pienākumu reģistrēt savu nodarbinātību, kā reģistrējusies persona vēl nav strādājis nepārtraukti 12 mēnešus. Ar savu otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa interesējas par to, vai un kādos apstākļos attiecīgā gadījumā Polijas valstspiederīgais ir tiesīgs atsaukties uz Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktu, ja viņš, lai gan novēloti ir izpildījis valsts tiesībās paredzēto pienākumu reģistrēt savu nodarbinātību, kā reģistrējusies persona vēl nav strādājis nepārtraukti 12 mēnešus.

38. Ņemot vērā, ka iesniedzējtiesas uzdotie prejudiciālie jautājumi būtiski pārklājas, es uzskatu, ka ir lietderīgi tos izskatīt kopā.

⁸ Kurā ir paredzēta nediskriminācijas norma sociālo un nodokļu priekšrocību jomā.

⁹ Kurā ir runa par darba ņēmēja statusa saglabāšanu un korespondējošajām uzturēšanās tiesībām.

A. Ievada apsvērumi

39. No 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 1. punkta izriet, ka LESD 45. pants un 56. panta pirmā daļa pilnībā ir piemērojami, vienīgi ņemot vērā šīs pašas nodaļas 2.–14. punktā paredzētos pārejas noteikumus attiecībā uz darba ņēmēju brīvu pārvietošanos un pakalpojumu sniegšanas brīvību, kas paredz darba ņēmēju pagaidu pārvietošanos starp Poliju un pašreizējām dalībvalstīm, kuras definētas šā pievienošanās akta 1. panta otrajā ievilkumā¹⁰.

40. Proti, šajos noteikumos ir paredzētas atkāpes no Regulas Nr. 1612/68 1.–6. panta, kā arī no Direktīvas 68/360 noteikumiem, kuri *nav atdalāmi* no Regulas Nr. 1612/68 noteikumiem, no kuru piemērošanas ir paredzētas atkāpes saskaņā ar 2. nodaļas 2.–5. un 7. un 8. punktu, *ciktāl tas ir nepieciešams* šo punktu piemērošanai¹¹.

41. Šīs atkāpes no LESD 45. panta un 56. panta pirmās daļas par darba ņēmēju brīvas pārvietošanās un pakalpojumu sniegšanas brīvības principiem, kas paredz darba ņēmēju pagaidu pārvietošanos acīmredzot ir interpretējamas šauri¹².

B. Atļaujas esamība liegt Polijas valstspiederīgajiem baudīt Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktā paredzēto

42. Norādāms, ka 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 1.–14. punktā nav nekādu norāžu uz Regulu Nr. 492/2011, par kuru ir runa iesniedzējtiesas pirmajā prejudiciālajā jautājumā un kura ir pieņemta pēc minētā pievienošanās akta pieņemšanas.

43. Tomēr ar Regulu Nr. 492/2011¹³ ir tikusi atcelta Regula Nr. 1612/68, kura šajās tiesību normās ir tieši minēta, un tās preambulas 1. apsvērumā ir norādīts, ka “Regula [Nr. 1612/68] ir vairākkārt būtiski grozīta [un ka] skaidrības un praktisku iemeslu dēļ minētā regula būtu jākodificē”. Atzīmējams, ka abu šo regulu 1.–7. pants ir tikpat kā identiski.

44. Tā saistībā ar Regulas Nr. 1612/68 noteikumiem 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 1.–14. punktā par personu brīvu pārvietošanos¹⁴ ir paredzētas vien atkāpes no minētas regulas 1.–6. panta noteikumiem, kas skar “tiesības uz darbu”.

45. Līdz ar to, neskarot Regulas Nr. 492/2011 piemērojamību *ratione temporis*¹⁵, norādes konkrētajos noteikumos uz Regulas Nr. 1612/68 1.–6. pantu *mutatis mutandis* jāsaprot kā norādes uz Regulas Nr. 492/2011 1.–6. pantu, pat stingri interpretējot konkrētos 2003. gada Pievienošanās akta noteikumus.

10 2011. gada 10. februāra sprieduma *Vicoplus* u.c. (no C-307/09 līdz C-309/09, EU:C:2011:64) 24. punktā Tiesa ir norādījusi, ka “valsts tiesiskais regulējums ir pamatots, ņemot vērā vienu no 2003. gada Pievienošanās akta 24. pantā minētajiem pārejas pasākumiem – šajā gadījumā to, kurš ir paredzēts šī akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punktā, – jautājums par šī tiesiskā regulējuma saderību ar LESD 56. un 57. pantu vairs nerodas”.

11 Īpaši skat. 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 9. punktu.

12 Skat. pēc analogijas spriedumus, 1983. gada 23. marts, *Peskeloglou* (77/82, EU:C:1983:92, 12. punkts), un 1998. gada 3. decembris, *KappAhl* (C-233/97, EU:C:1998:585, 18. punkts). 1998. gada 3. decembra sprieduma *KappAhl* (C-233/97, EU:C:1998:585) 18. punktā Tiesa pamatoti ir atzinusi, ka “pievienošanās aktā atļautās atkāpes no Līgumu noteikumiem ir jāinterpretē, raugoties no Līgumu mērķu vieglākas īstenošanas un šo noteikumu piemērošanas pilnībā perspektīvas”. 2009. gada 28. aprīļa sprieduma *Apostolides* (C-420/07, EU:C:2009:271) 33. punktā Tiesa ir norādījusi, ka “jaunas dalībvalsts pievienošanās akts ir balstīts uz vispārēju principu par tūlītēju [Savienības] tiesību normu piemērošanu minētajai valstij un ka atkāpes ir pieļaujamas tikai tad, ja tās ir skaidri paredzētas pārejas noteikumos”.

13 Skat. Regulas Nr. 492/2011 41. pantu.

14 Skat. it īpaši 2.–5., kā arī 7. un 8. punktu.

15 Skat. šo secinājumu 7. zemsvītras piezīmi.

46. Tātad pārējos Regulas Nr. 1612/68 noteikumus, tostarp tās 7. panta 2. punktu, kas atrodas minētās regulas pirmās daļas II sadaļā “Nodarbinātība un vienlīdzīga attieksme” un kurā ir paredzēts, ka darba ņēmējs, kurš ir kādas dalībvalsts valstspiederīgais, citu dalībvalstu teritorijā bauda “tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības kā attiecīgās valsts darba ņēmēji”, neaptver 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 1.–14. punktā paredzētās atkāpes attiecībā uz darba ņēmēju brīvu pārvietošanos.

47. No minētā izriet, ka kopš Polijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkts, kā arī attiecīgā gadījumā Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkts attiecībā uz Polijas *darba ņēmējiem*¹⁶ ir bijis piemērojams pilnībā, kuriem tādējādi ir bijušas jābauda tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības kā attiecīgās valsts darba ņēmējiem¹⁷, jo 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 1.–14. punktā nav tikušas paredzētas nekādas atkāpes no LESD 45. panta un 56. panta pirmās daļas.

48. Līdz ar to tas, ka *R. Prefeta* novēloti izpildīja valsts tiesībās paredzēto pienākumu reģistrēt savu nodarbinātību un vēl nebija nepārtraukti nostrādājis reģistrētu darbu 12 mēnešus, nevar attaisnot to, ka Apvienotā Karaliste ir liegusi *R. Prefeta* baudīt Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktā vai attiecīgā gadījumā Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktā paredzēto, ja viņam ir bijis darba ņēmēja statuss.

49. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikums neatļauj pašreizējam dalībvalstīm liegt Polijas valstspiederīgajiem baudīt Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktā vai attiecīgā gadījumā Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktā paredzēto, ja viņiem ir darba ņēmēja statuss, tas ir, ja viņi veic algotu darbu vai strādā kā pašnodarbinātas personas.

C. Atļaujas esamība liegt Polijas valstspiederīgajiem baudīt Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktā paredzēto

1. Lietas dalībnieku argumenti

50. *R. Prefeta* uzskata, ka Direktīvas 68/360 7. pantā un Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktā ir paredzēts, ka gadījumā, ja darba ņēmējam gadās, piemēram, saslimt ar pārejošu slimību, viņam ir tiesības palikt tās dalībvalsts teritorijā, kurā viņš strādā. Pirmkārt, viņš uzskata, ka šīs tiesības neietekmē darba tirgus atvērtības pakāpi pret darba ņēmēju, otrkārt, ka uz šīm tiesībām var atsaukties tikai tad, kad darba ņēmējam jau ir ticis atļauts piekļūt darba tirgum, un, treškārt, ka šīs tiesības nekavē dalībvalstij izveidot regulējumu, saskaņā ar kuru pievienojušos dalībvalstu valstspiederīgajiem atsevišķi darbi tiek aizliegti¹⁸. *R. Prefeta* ieskatā, “Direktīvas 68/360 7. pantā un Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktā drīzāk nevis tiek reglamentētas privātpersonas tiesības uz darbu, bet gan ir precizēti nosacījumi, kādus darba ņēmējs [Savienībā] ir tiesīgs baudīt uzņemošajā valstī. Šie nosacījumi var būt atdalīti no Regulas Nr. 1612/68 I sadaļas. Proti, tie būtībā ir tuvāki Regulas Nr. 1612/68 II sadaļas “Nodarbinātība un vienlīdzīga attieksme” noteikumiem, it īpaši II sadaļas 7. pantam”.

51. *R. Prefeta* ieskatā, “iedarbības piešķiršana Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktam neietekmē pievienošanās ierobežojumu vispārējo mērķi”. Viņš uzskata, ka “pievienošanās ierobežojumi ļauj valstij pagaidu kārtā kontrolēt piekļuves nosacījumus tās darba tirgum, lai pievienošanās posmā izvairītos no tā darbības traucējumiem [...]. Kas ir pamats atļaujai atkāpties no Regulas Nr. 1612/68 I sadaļas. [...]

¹⁶ Tas nozīmē, ka visā laika posmā, kurā *R. Prefeta* faktiski ir strādājis Apvienotajā Karalistē un kurā tādēļ viņam bija darba ņēmēja statuss, proti, no 2009. gada 7. jūlija līdz 2011. gada 11. martam, viņam bija jābauda tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības kā valsts darba ņēmējiem.

¹⁷ Skat. pēc analogijas spriedumu, 1989. gada 30. maijs, Komisija/Grieķija (305/87, EU:C:1989:218, 15. un 16. punkts).

¹⁸ *R. Prefeta* ieskatā, “tas tā ir tādēļ, ka līdz brīdim, kad kādas pievienojušās dalībvalsts valstspiederīgais ir nostrādājis 12 mēnešus kā darba ņēmējs, valsts var kontrolēt viņa pagaidu piekļuvi darba tirgum. Piemēram, ja *R. Prefeta* būtu uzsācis jaunu darbu, viņam būtu bijis pienākums to reģistrēt Apvienotās Karalistes iestādēs, kas citādi būtu bijis aizliegts ar Regulas Nr. 1612/68 3. panta 1. punktu”.

Privātpersonas tiesības saglabāt savas tiesības dzīvojot uzņemošajā valstī, kad tā uz laiku ir pārtraukusi strādāt, pašas par sevi nav tāds faktors, kas varētu traucēt darba tirgus darbību, jo dotajā brīdī “darba ņēmējs” nestrādā. Tātad, lai sasniegtu pievienošanās ierobežojumu mērķi, nav nepieciešams izsecināt pilnvaras ierobežot tiesības uz darba ņēmēja statusa saglabāšanu”.

52. Apvienotās Karalistes valdība uzskata, ka 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punktā neesot noteikts, ka privātpersonai, kura ir nepārtraukti nostrādājusi 12 mēnešus, bet kura par šo laikposmu nav ieguvusi darba ņēmēja reģistrācijas apliecību, ir jābūt piekļuvei pilnīgi visām tiesībām un pabalstiem, uz kādiem var pretendēt dalībvalsts valstspiederīgais darba ņēmēja statusā. Turklāt minētais akts arī neparedzot, ka visas šīs tiesības privātpersonai ir jāatļauj baudīt, ja tā kādā konkrētā brīdī ir ieguvusi darba ņēmēja reģistrācijas apliecību, bet ja minētā apliecība tai nav par visu nostrādāto laikposmu.

53. Apvienotās Karalistes valdība atzīst, ka, ja tādām Polijas valstspiederīgajam kā *R. Prefeta*, kurš nav nepārtraukti nostrādājis 12 mēnešus, esot reģistrējies, būtu piekļuve pilnīgi visām tiesībām un pabalstiem, kādus var saņemt dalībvalsts valstspiederīgie darba ņēmēja statusā, 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punktā norādītajam precizējumam, ka privātpersonai, lai tā varētu baudīt šīs tiesības, ir “*jābūt bijuši pieļautai 12 mēnešus ilgi*”, nebūtu jēgas. Tāpat tas apdraudētu ar reģistrēšanās pienākumu sasniedzamo mērķu īstenošanu, kas ietver, pirmkārt, ļaut Apvienotajai Karalistei izvērtēt nosacījumus piekļuvei tās darba tirgum, lai pārliecinātos, vai ir vajadzīgi kādi citi pasākumi, un, otrkārt, mudināt pievienojušos valstu valstspiederīgos legalizēt savu situāciju un sniegt pienesumu oficiālajai ekonomikai¹⁹.

54. Komisija uzskata, ka tad, ja pievienojušās dalībvalsts darba ņēmējs būtu varējis atsaukties uz Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta b) un c) apakšpunktu, Apvienotā Karaliste būtu bijusi kavēta piešķirt iedarbību 2004. gada noteikumos paredzēto atkāpju pašai būtībai, kas paredzēja limitēt piekļuvi tās darba tirgum, ierobežojot ekonomiski neaktīvo pievienojušās valsts valstspiederīgo tiesības uzturēties tās teritorijā, lai tur meklētu darbu. Tomēr attiecībā uz Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta a) apakšpunktu Komisija uzskata, ka 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikums nevarēja būt par pamatu tam, lai ierobežotu tiesības saglabāt darba ņēmēja statusu, jo būtībā šī tiesību norma nav saistīta ar Lielbritānijas pasākumiem, kas reglamentē piekļuvi darba tirgum²⁰.

2. Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta piemērojamība

55. Jānorāda, ka 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 1.–14. punktā nav nekādu norāžu uz Direktīvu 2004/38²¹, kuras pieņemšana un spēka stāšanās ir norisinājusies pēc šā akta pieņemšanas un spēka stāšanās.

56. Taču 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 9. punktā pašreizējām dalībvalstīm ir paredzēta iespēja atkāpties no tiem Direktīvas 68/360 noteikumiem, kas nav atdalāmi no Regulas Nr. 1612/68 1.–6. panta noteikumiem, no kuru piemērošanas ir paredzētas atkāpes tostarp 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punktā²², ciktāl tas ir nepieciešams šā punkta piemērošanai.

19 Apvienotās Karalistes valdības ieskatā, ja minētajiem valstspiederīgajiem, lai iegūtu tiesības baudīt sociālo palīdzību, būtu pieticis iegūt tikai piekļuves apliecību Apvienotās Karalistes darba tirgum, tas būtu palielinājis šīs dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmas izdevumus un nebūtu mudinājis šos valstspiederīgos uzturēt aktualizētu reģistrācijas apliecību. Tātad būtu bijis jāreģistrējas attiecībā uz katru konkrēto darbu.

20 Turklāt Komisija norāda, ka tā bija uzsākusi pārkāpuma procedūru pret Apvienoto Karalisti saistībā ar pievienojušās valsts darba ņēmējiem piemēroto atkāpes paredzošo pasākumu piemērošanas jomu, kuru vidū tostarp figurēja atkāpe no Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta. Tomēr šī procedūra nenonāca līdz izskatīšanai Tiesā, jo pēc šo valsts pasākumu atcelšanas 2011. gada 1. maijā Komisija secināja, ka prasība ir zaudējusi priekšmetu.

21 Konkrētāk, uz tās 7. panta 3. punktu, kas ir minēts iesniedzējtiesas pirmajā prejudiciālajā jautājumā.

22 Lai gan 9. punktā tiek norādīts arī uz pirms tā esošajiem 3., 4., 5., 7. un 8. punktu, es uzskatu, ka pamatlietā tieša nozīme ir tikai 2. punkta noteikumiem, kas pašreizējām dalībvalstīm atļauj ierobežot Polijas valstspiederīgo tiesības piekļūt darba tirgum uz 12 mēnešiem.

57. Tā Direktīvas 68/360 7. panta formulējums²³ būtībā ir ļoti tuvs Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta formulējumam. Proti, šajās divās tiesību normās ir paredzēti apstākļi, kādos Savienības pilsonis, kurš vairs neveic algotu darbu vai nestrādā kā pašnodarbināta persona, saglabā darba ņēmēja statusu.

58. Šajā ziņā vēršama uzmanība uz to, ka priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā²⁴ Komisija savā komentārā pie 8. panta 7. punkta (šobrīd – Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkts) norādīja, ka konkrētajos noteikumos²⁵ “būtībā tiek pārņemti atsevišķi Direktīvas [68/360] noteikumi, tos padarot skaidrākus un tajos integrējot Eiropas Kopienu tiesas judikatūru par darba ņēmēja statusa saglabāšanu gadījumos, kad darba ņēmējs vairs neveic algotu darbu vai nestrādā kā pašnodarbināta persona”.

59. Līdz ar to es uzskatu, ka, lai gan 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 9. punktā nav nekādu tiešu norāžu uz Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktu, ir jāatbild uz jautājumu, vai šī pēdējā tiesību norma nav atdalāma no Regulas Nr. 1612/68 1.–6. panta normām, no kuru piemērošanas ir paredzētas atkāpes šī paša tiesību akta 2. punktā, un kādā mērā attiecīgā gadījumā ir nepieciešams atkāpties no Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta, lai piemērotu šo 2003. gada Pievienošanās akta normu²⁶.

3. Vai Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkts ir atdalāms no Regulas Nr. 1612/68 1.–6. panta, kuri attiecas uz tiesībām uz darbu?

60. 2013. gada 21. februāra spriedumā N. (C-46/12, EU:C:2013:97, 47. punkts) Tiesa pamatoti ir norādījusi, ka “darba ņēmēja” jēdziena definīcija LESD 45. panta izpratnē izsaka darba ņēmēju brīvas pārvietošanās principam piemērošu prasību, proti, ka uz priekšrocībām, ko Savienības tiesības piešķir saistībā ar šo brīvību, var atsaukties vienīgi personas, kas patiesi strādā algotu darbu vai *kas nopietni vēlas strādāt algotu darbu*²⁷.

23 Proti, saskaņā ar tās 7. panta 1. punktu apstākļi, ka dalībvalsts valstspiederīgajam, kurš bauda uzturēšanās tiesības nolūkā veikt algotu darbu citā dalībvalstī, slimības vai nelaimes gadījuma dēļ iestājas pārejoša darbnespēja vai viņš nokļūst pienācīgā kārtā konstatētā piespiedu bezdarba situācijā, nav pamats anulēt uzturēšanās atļauju, kas izdota saskaņā ar minētās direktīvas 4. pantu. Turklāt saskaņā ar Direktīvas 68/360 7. panta 2. punktu, pirmo reizi atjaunojot uzturēšanās atļauju, tās derīguma termiņu var ierobežot, bet to nevar noteikt mazāku par 12 mēnešiem, ja darba ņēmējs uzņemošajā dalībvalstī ir atradies piespiedu bezdarba situācijā vairāk nekā 12 mēnešus pēc kārtas. Spriedums, 1993. gada 26. maijs, *Tsotras* (C-171/91, EU:C:1993:215, 10. punkts).

24 COM(2001) 257, galīgā redakcija (OV 2001, C 270 E, 150. lpp.), ko Komisija sniedza 2001. gada 29. jūnijā.

25 Proti, Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktā.

26 Jāatgādina, ka LESD 45. pants piešķir dalībvalstu pilsoņiem uzturēšanās tiesības citu dalībvalstu teritorijā, lai tur veiktu (skat. LESD 45. panta 3. punkta c) apakšpunktu) vai meklētu algotu darbu. Spriedums, 1993. gada 26. maijs, *Tsotras* (C-171/91, EU:C:1993:215, 8. punkts). Skat. arī 1991. gada 26. februāra spriedumu *Antonissen* (C-292/89, EU:C:1991:80, 14. punkts), kurā ir runa ne vien par LESD 45. panta 3. punktu, bet arī par Regulas Nr. 1612/68 1.–5. pantu. Proti, šis uzturēšanās tiesības ietilpst darba ņēmēju tiesībās brīvi pārvietoties Savienības iekšienē.

27 Mans izcēlums. Šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 19. jūnijs, *Saint Prix* (C-507/12, EU:C:2014:2007). Kā tas norādīts attiecīgi šā sprieduma 28., 40. un 41. punktā, “Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktā nav īpaši paredzēta tādas sievietes situācija, kas fizisku ierobežojumu dēļ, kuri ir saistīti ar vēlino grūtniecības stadiju un pēcdzemdību periodu, atrodas īpašā situācijā”. Tomēr “apstākļi, ka minēto apgrūtinājumu dēļ sieviete ir spiesta pārtraukt strādāt algotu darbu uz laiku, kas nepieciešams, lai viņa atveseļotos, principā nevar atņemt šai personai “darba ņēmēja” statusu LESD 45. panta izpratnē”. “Apstākļi, ka šāda persona faktiski nepiedalījās uzņēmējas dalībvalsts darba tirgū dažus mēnešus, nenozīmē, ka šāda persona minētajā laikposmā pārtrauc piederēt šim tirgum, ar nosacījumu, ka viņa atsāk strādāt vai atrod citu darbu saprātīgā termiņā pēc dzemdībām” (mans izcēlums). Skat. arī 2004. gada 29. aprīļa spriedumu *Orfanopoulos un Oliveri* (C-482/01 un C-493/01, EU:C:2004:262, 50. punkts), kurā Tiesa pamatoti norādījusi, ka, “kas konkrētāk attiecas uz ieslodzītajiem, kuri pirms ieslodzījuma ir strādājuši, tas, ka minētā ieslodzījuma laikā konkrētā persona nav atradies darba tirgū, principā nenozīmē, ka tā šajā laikposmā nebūtu turpinājusi piederēt uzņemošās dalībvalsts legālajam darba tirgum, ar nosacījumu, ka tā atkal atrod darbu saprātīgā termiņā pēc tās atbrīvošanas”. Mans izcēlums.

61. Lai gan Direktīvas 2004/38 7. panta nosaukums ir “Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus”, tā 3. punktā neizsmēloši ir uzskaitīti²⁸ apstākļi, kādos Eiropas pilsonis, kurš no savas gribas neatkarīgu iemeslu dēļ, kā piespiedu bezdarbs vai pārejoša darbnespēja, kas ir saistīta ar slimību vai nelaiemes gadījumu, vairs neveic algotu darbu vai nestrādā kā pašnodarbinātais, bez savām uzturēšanās tiesībām saglabā arī savu tām atbilstošu darbaņēmēja statusu, *it īpaši ar perspektīvu, ka viņš no jauna varētu iegūt algotu darbu vai strādāt kā pašnodarbinātais*²⁹.

62. Tātad Eiropas pilsoņa³⁰ iespēja saglabāt darbaņēmēja statusu ir saistīta ar pierādīšanu, ka šis pilsonis ir pieejams profesionālās darbības veikšanai vai ir spējīgs to veikt un tātad atgriezties atpakaļ darba tirgū saprātīgā termiņā. Norādāms, ka Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta a) apakšpunktā ir runa tikai par *pārejošu* darbnespēju un ka šīs pašas direktīvas 7. panta 3. punkta b) un c) apakšpunktos tiek prasīts, lai darbaņēmējs būtu *reģistrējies kā darba meklētājs* kompetentajā nodarbinātības dienestā.

63. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkts attiecas uz situācijām, kad ir paredzama Eiropas pilsoņa atgriešanās atpakaļ darba tirgū, kas nozīmē, ka šī tiesību norma nav atdalāma no Regulas Nr. 1612/68 1.–6. panta³¹, kuri reglamentē tiesības uz darbu.

4. *Kādā mērā ir nepieciešams atkāpties no Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta, lai piemērotu 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punktu?*

64. Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta a) apakšpunktā nav paredzēti nekādi īpaši nosacījumi attiecībā uz to, cik ilgi Savienības pilsonim ir jāveic algots darbs vai jāstrādā kā pašnodarbinātajam, lai saglabātu darbaņēmēja statusu. Ir pietiekami ar to, ka pilsonis veic reālas un faktiskas darbības, izņemot tik nebūtiskas darbības, ka tās var uzskatīt par visnotaļ ierobežotām un palīgdarbībām³².

65. Savukārt Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka algotā darba vai strādāšanas kā pašnodarbinātajam ilgumam ir jābūt ilgākam “nekā vienu gadu”. Turklāt šīs pašas normas 3. punkta c) apakšpunktā ir paredzēts, ka Savienības pilsonis saglabā darbaņēmēja statusu vismaz sešus mēnešus, ja viņš ir kļuvis par pienācīgā kārtā reģistrētu piespiedu bezdarbnieku, beidzoties viņa darba līgumam uz noteiktu laiku, kas ir bijis mazāk nekā viens gads, vai bijis piespiedu bezdarbnieks pirmo divpadsmit mēnešu laikā.

66. 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punkta pirmajā daļā būtībā ir paredzēts, ka pārejas posmā pašreizējās dalībvalstis var atkāpties no Regulas Nr. 1612/68 1.–6. panta, pieņemot valsts pasākumus, kas reglamentē Polijas valstspiederīgo piekļuvi to darba tirgum. Šā paša punkta trešā daļa ierobežo vai pakārto šo iespēju, būtībā paredzot, ka Polijas pilsoņi, *kuri būs pielaisti kādas dalībvalsts darba tirgum 12 mēnešus vai ilgāku laika posmu*, pēc pievienošanās varēs baudīt piekļuvi šīs

28 Skat. 2014. gada 19. jūnija spriedumu *Saint Prix* (C-507/12, EU:C:2014:2007, 31. un 38. punkts), kā arī manus 2017. gada 26. jūlijā sniegtos secinājumus lietā *Gusa* (C-442/16, EU:C:2017:607, 72. punkts).

29 Skat. manus 2017. gada 26. jūlijā sniegtos secinājumus lietā *Gusa* (C-442/16, EU:C:2017:607, 77. punkts). Proti, jau 1964. gadā Tiesa atzina, ka ar LESD 45. pantu, kā arī ar tajā laikā spēkā esošajiem tiesību aktiem par migrējošo darbaņēmēju sociālo nodrošinājumu “nav [...] bijis iecerēts šauri aizsargāt tikai šobrīdējo darbaņēmēju un tie loģiski aizsargā arī tādu darbaņēmēju, kurš, pārtraucis savu darbu, *var uzsākt citu darbu*”. Mans izcēlums. Skat. spriedumu, 1964. gada 19. marts, *Unger* (75/63, EU:C:1964:19).

30 Kurš vairs neveic algotu darbu vai nestrādā kā pašnodarbināta persona.

31 Papildus tam, es uzskatu, ka Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkts nav atdalāms arī ne no Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkta, ne no Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkta. Proti, ar nosacījumu, ka persona saglabā savu darbaņēmēja statusu, tā bauda tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības kā valsts darbaņēmēji. Spriedumā *Vatsouras* un *Koupatantze* (C-22/08 un C-23/08, EU:C:2009:344, 32. punkts) Tiesa nosprieda, ka Savienības pilsoņiem, kuri bija saglabājuši darbaņēmēja statusu, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunktu, bija tiesības uz pabalstiem, kas paredzēti, lai atvieglotu piekļuvi darba tirgum.

32 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2009. gada 4. jūnijs, *Vatsouras* un *Koupatantze* (C-22/08 un C-23/08, EU:C:2009:344, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

dalībvalsts darba tirgum. Turklāt ceturtajā daļā tiek apliecināts³³, ka Polijas pilsoņi, kas kādā no pašreizējām dalībvalstīm likumīgi strādā laikposmā, kad tiek piemēroti valsts pasākumi, un kam pieeja šīs dalībvalsts darba tirgum ir uz laikposmu, kurš ir īsāks par 12 mēnešiem, *nebauda* minētās tiesības (mans slīpinājums).

67. Saskaņā ar Tiesas atzīto 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punkta mērķis ir izvairīties no tā, ka pēc jaunu dalībvalstu pievienošanās Savienībai rodas traucējumi veco dalībvalstu darba tirgū saistībā ar tūlītēju un skaitliski paaugstinātu attiecīgo jauno valstu valstspiederīgo ierašanos³⁴. Tāpat saskaņā ar Tiesas norādīto LESD 56. un 57. pants³⁵ neaizliedz, ka 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punktā paredzētajā pārejas laikposmā dalībvalsts izvirza nosacījumu, ka Polijas valstspiederīgo norīkošanai darbā tās teritorijā ir jāsaņem darba atļauja³⁶.

68. Es tātd uzskatu, ka ar 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punkta noteikumiem ir izveidots īpašs regulējums³⁷, kas paredz iespēju pašreizējām dalībvalstīm reglamentēt Polijas valstspiederīgo piekļuvi to darba tirgum.

69. Šajā ziņā no šīs normas trešās un ceturtais daļas skaidri izriet, ka Polijas valstspiederīgo piekļuvei darba tirgum pašreizējās dalībvalstīs var izvirzīt divus kumulatīvus nosacījumus, proti, pirmkārt, pienākumu būt pielaistam šim darba tirgum un, otrkārt, pēc pielaišanas darba tirgum pienākumu tajā nepārtraukti nostrādāt vismaz 12 mēnešus. Proti, no 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punkta trešās daļas teksta izriet, ka Polijas valstspiederīgajam ir jābūt *pieejai* darba tirgum *12 mēnešus*, kas, manā ieskatā, ietver to, ka darbs ir ticis veikts pēc pievienošanās.

70. Manā ieskatā, jēdziens “pieeja” liek pieņemt vai noteikti paredz trešās puses darbību attiecībā uz konkrēto pilsoni. Viņam nav pietiekami tikai strādāt. Ir jābūt atļautam viņam to darīt. Tas tātd nozīmē procedūras vajadzību, kas reglamentē pieeju vai piekļuvi darba tirgum, kā, piemēram, darba atļaujas saņemšana kā lietā, kurā tika taisīts 2011. gada 10. februāra spriedums *Vicoplus* u.c. (no C-307/09 līdz C-309/09, EU:C:2011:64), vai reģistrācijas sistēmu, kāda tiek aplūkota pamatlīetā³⁸.

71. Šajos apstākļos³⁹ brīvu piekļuvi darba tirgum saskaņā ar LESD 45. un 56. pantu Polijas valstspiederīgie bauda tikai pēc divu iepriekš minēto nosacījumu izpildīšanas. Līdz ar to Polijas valstspiederīgie, kuriem ir dota pieeja darba tirgum, bet kuri ir pārtraukuši strādāt pirms 12 mēnešu laikposma beigām⁴⁰ kopš šīs pieejas došanas, un tie valstspiederīgie, kuri ir nostrādājuši vairāk nekā 12 mēnešus bez šādas pieejas, atrodas tādā pašā situācijā kā tie valstspiederīgie, kuri meklē darbu, bet vēl nekad nav strādājuši kādā pašreizējā dalībvalstī.

33 Es tātd uzskatu, ka, veicot norādi uz 12 mēnešu strādāšanas laikposmu gan Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punkta trešajā daļā, gan ceturtajā daļā, Savienības likumdevējs nav atstājis vietu šaubām par interpretāciju.

34 Spriedums, 2011. gada 10. februāris, *Vicoplus* u.c. (no C-307/09 līdz C-309/09, EU:C:2011:64, 34. punkts un tajā minētā judikatūra). Šā sprieduma 26. punktā ir precizēts, ka “2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punktā ir atkāpe no darbaņēmēju brīvas pārvietošanās, pārejas laikposmā uz Polijas pilsoņiem neattiecinot Regulas Nr. 1612/68 1.–6. pantu. Šajā tiesību normā ir paredzēts, ka divus gadus, sākot no 2004. gada 1. maija, datuma, kad šī valsts pievienojas Savienībai, dalībvalstīs piemēro valsts pasākumus vai pasākumus, kas izriet no divpusējiem nolīgumiem, kuri reglamentē Polijas pilsoņu pieeju šo valstu darba tirgiem. Tāpat minētajā tiesību normā ir paredzēts, ka dalībvalstīs var turpināt šo pasākumu piemērošanu piecus gadus pēc Polijas Republikas pievienošanās Savienībai dienas.”

35 Es uzskatu, ka tāds pats pamatojums ir izmantojams attiecībā uz LESD 45. pantu, ņemot vērā ciešo saikni starp šo tiesību normu un LESD 56. pantu 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punktā.

36 Spriedums, 2011. gada 10. februāris, *Vicoplus* u.c. (no C-307/09 līdz C-309/09, EU:C:2011:64, 41. punkts). Skat. pēc analogijas spriedumu, 2015. gada 18. jūnijs, *Martin Meat* (C-586/13, EU:C:2015:405, 23.–26. punkts).

37 Un ierobežo.

38 Norādāms, ka nekas Tiesas lietas materiālos nenorāda uz to, ka pamatlīetā aplūkojamā reģistrācijas sistēma ir bijusi apgrūtinātāka nekā atļauju sistēma.

39 Kad pašreizējā dalībvalsts ir izmantojusi 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļā paredzēto iespēju atkāpties no brīvas kustības.

40 Vai nu Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktā uzskaitīto iemeslu dēļ, vai arī tāpēc, ka viņi labprātīgi ir atstājuši pašreizējās dalībvalsts darba tirgu. Skat. 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punkta trešo daļu.

72. Proti, ja Polijas valstspiederīgais, kuram ir pieeja darba tirgum mazāk par 12 mēnešiem vai kurš ir nostrādājis vairāk nekā 12 mēnešus bez pieejas šim tirgum, varētu baudīt darba ņēmēja statusu saskaņā ar Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktu un līdz ar to baudīt brīvu piekļuvi pašreizējo dalībvalstu darba tirgum saskaņā ar LESD 45. un 56. pantu, tas nonāktu pretrunā ar paša 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punkta trešo un ceturto daļu un apdraudētu šo tiesību normu mērķi⁴¹.

73. Līdz ar to es uzskatu, ka, lai piemērotu 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punktu, ir nepieciešams atkāpties no Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta, šajā pievienošanās aktā paredzētajā pārejas laikposmā paredzot, ka Polijas valstspiederīgajiem tiek dota pieeja pašreizējās dalībvalsts darba tirgum pēc nepārtraukta laikposma, kas vienāds ar vai ilgāks par 12 mēnešiem no šīs pievienošanās⁴².

74. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikums ir atļāvis pašreizējām dalībvalstīm liegt Polijas valstspiederīgajiem baudīt Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktā paredzēto, ja darba ņēmējs, lai gan ir bijis pakļauts valsts tiesībās paredzētam pienākumam reģistrēt savu nodarbinātību, pēc šīs formalitātes izpildīšanas vēl nav nepārtraukti nostrādājis 12 mēnešus. Tādos apstākļos Polijas valstspiederīgie nevar atsaukties uz Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktu.

V. Secinājumi

75. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz *Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber)* (Administratīvā virstiesā (Administratīvo apelāciju palāta), Apvienotā Karaliste) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem es ierosinu Tiesai atbildēt šādi:

Ar Akta par Čehijas Republikas, Igaunijas Republikas, Kipras Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas, Ungārijas Republikas, Maltas Republikas, Polijas Republikas, Slovēnijas Republikas un Slovākijas Republikas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā, XII pielikumu nav bijis atļauts pašreizējām dalībvalstīm liegt Polijas valstspiederīgajiem baudīt Padomes Regulas (EEK) Nr. 1612/68 (1968. gada 15. oktobris) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā 7. panta 2. punktā vai attiecīgā gadījumā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 492/2011 (2011. gada 5. aprīlis) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā 7. panta 2. punktā paredzēto, ja viņiem ir darba ņēmēja statuss, tas ir, ja viņi veic algotu darbu vai strādā kā pašnodarbinātas personas.

2003. gada Pievienošanās akta XII pielikums ir atļāvis pašreizējām dalībvalstīm liegt Polijas valstspiederīgajiem baudīt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 7. panta 3. punktā paredzēto, ja darba ņēmēji, lai gan ir bijuši pakļauti valsts tiesībās paredzētam pienākumam reģistrēt savu nodarbinātību, pēc šīs formalitātes izpildīšanas vēl nav nepārtraukti nostrādājuši 12 mēnešus. Tādos apstākļos Polijas valstspiederīgie nevar atsaukties uz Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punktu.

41 Skat. šo secinājumu 65. punktu.

42 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šo iespēju Apvienotā Karaliste ir izmantojusi, tostarp pieņemot 2004. gada noteikumus, kuros bija paredzēta reģistrācijas sistēma, ko piemēroja astoņām norādītajām pievienojušajām dalībvalstīm. Skat. šo secinājumu 17. un 19. punktu. No 2004. gada noteikumu 2. panta 4. punkta izriet, ka Polijas valstspiederīgais, kurš likumīgi strādā Apvienotajā Karalistē nepārtraukti 12 mēnešus, vairs nav pakļauts reģistrācijai. Turklāt 2004. gada noteikumu 5. panta 3. punkts ierobežo reģistrācijai pakļauta darba ņēmēja iespējas saglabāt darba ņēmēja statusu.